

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 500.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 29.
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fleri.
Manuscripte nu se înapo-
iază.

Areopaguri de pace.

Arad, 30 August 1911.

Este, incontestabil un mare bine pentru biata omenire, că idealismul tot mai trăiește în sufletul ei. Căci ori cât de încărcată ar fi uneori atmosfera din jurul popoarelor, ea se înseninează iarăși în momentul psihologic și redă progresului libertatea de acțiune. Crizele de stat se mai aplanează; soluțiile se chibzuiesc mai temeinic și urile se reduc acum mai des la acel *modus vivendi*, care vine să se impună la timp.

Citim despre ultimul război ziaristic, ce s'a petrecut săptămânile din urmă sub ochii noștri: conflictul dintre Germania și Franța în jurul Marocului. Din cele ce se petrec acum suntem încredințați, că valurile dușmăniei și rîvnele de revanșă au mai scăzut. Tratatul diplomatic au trecut pe un domeniu, care deschide perspective unei soluțiuni pacifice. Eroii de condei și agitatorii de profesie au coborât tonul, îndeosebi de când perfidul Albion a mai încetat cu săgețile sale înveninate și cu ațitarea pasiunilor. Trebuie însă să adăugăm faptul, că meritul acestei apropieri pacifice nu se poate atribui exclusiv înaltei diplomații și celor doi șefi ai statului. Dacă într'adevăr se va face această economie de sânge și de capital și dacă echilibrul între statele Europei se va restabili, partea leului îi revine mai cu seamă populației însăși din țările amândouă, opiniei publice de jos, care s'a știut stăpâni și nu s'a dat la expedițiuni aventuroase. Po-

porul însuși, cu o rezervă cuminte cum se cuvine, n'a căutat nici în Franța, nici în Germania, să se expună în mod ușuratec consecințelor dezastruoase.

Iată deci cum, odată cu civilizația, se mărește și fondul de idealism în omenire, cum primitivitatea se schimbă în considerațiuni superioare. Și cu cât cultura unui popor e mai temeinică, cu atât rolul său, în misiunea specială de a contribui la ridicarea zăgazurilor împotriva curentelor destructive ale societății, va fi mai accentuat.

E un adevăr acesta, de care se ține și la noi, Românii, seama. Mai ales înțelepciunea și tactica României în materie de atitudine pașnice față de popoarele ce o încunjură, e mult apreciată în străinătate.

De data asta însă am voi să semnalăm un alt curent de porniri pacificatoare. Sunt aceste areopagurile pur principiare de împăcare a popoarelor și statelor din cadrele lor. Unele, sub titlul „Congresul de rase” și-au luat asupra lor sarcina de a potoli deosebiri colosale dintre rasele diferitelor state și a sămăna în univers sămânța de îngăduință și de egalitate a raselor. Altele, ca anualele „Conferențe de pace”, își au la baza operațiunii principiile cele mai platonice ale creștinismului, în concepția mai nouă a contelui Tolstoi. Și în ambele aceste sisteme, de a diriguia pacea europeană deocamdată și probabil, mai târziu, pacea întregului univers, se adună de ani de zile încoace savanți de toate categoriile, bărbați politici de variate nuanțe, cugetători idealști ireductibili, cu visuri himerice. Discuțiile se învârt în

jurul ideilor largi de armonizare a tuturor intereselor între state și popoare. Se fac propuneri și desiderate îndrăznețe; se țin cuvântări sgomotoase, cari se spulberă și se volatilizează a doua zi, după ce au fost rostite. Câte n'a mai spus contele falnic Apponyi la aceste congrese despre pace și cu cât temperament n'a vorbit și d. Cicio Pop despre conflictul nostru cu Ungurii, în sălile acele boerești. Și nici o urmă practică a acestor explicații erudite! Nici pacea în Ungaria nu se grăbește a da vreun semn de existență. Nici *desarmarea* generală a statelor nu dă cel mai mic rod, cum ar voi illustri membrii ai faimoaselor congrese, ci, dimpotrivă, continuă a lua proporții uriașe înarmarea în orice stat. Și nici dorința celor din „Congresul de rase”, al căror președinte face o neconținută propagandă platonice și zadarnică pentru limba lui Zamenhof, pentru „Esperanto”, pe care o recomandă fiecărei națiuni, ca semn de unire, — nu trece printre cele mai grozave reforme ce se propun ca mijloace serioase de pace în univers. Sunt poate numai forme frumoase, aceste manifestări, fără un fond substanțial și fără să aibă un rost practic în viață. Realitatea și ciocnirile vieții zilnice sunt cu totul în contradicție cu solemnitățile aceste patetice și platonice ale unor apostoli inofensivi, cari detestă războiul și armata și vor să ne mai uniască pe toți pentru limba Esperanto, ca să coboare raiul pe pământ.

Că au putut și Românii străbate în acest raiu, nu e nici o mirare. Mai întâi că filosofia asta morală-pacifică ne convine și apoi este și la modă și ne oferă prilejuri

FOIȚĂ ORIGINALĂ A ZIARULUI „TRIBUNA”

Adevăr și minciună.

1. Oamenii pe cari nu-i înțelegem, fiindcă ne sunt superiori. — 2. Oamenii pe cari nu-i înțelegem, fiindcă ne sunt inferiori. — 3. Propaganda adevărului și meșteșugul minciunii. — 4. Cum sunt mințiți sălbatecii. — 5. Politica și minciuna. — 6. Reclama necinstită. — Reclama în publicul de jos și reclama în publicul de sus. — 7. Biruința adevărului.

De C. Rădulescu-Motru.

II.

Sunt și oameni pe cari nu-i înțelegem, fiindcă între ei și noi desvoltarea culturii a pus o prea mare distanță. Aceștia sunt străbunii noștri sufletești, pe cari nu-i mai pricepem din cauză că le-am pierdut rostul cuvintelor.

Logica sufletelor primitive se diferențiază de logica sufletelor culte prin lipsa reflectării. Prin reflectare omul cult se ridică deasupra înfățișării concrete a lucrurilor, iar legătura dintre gândurile lui se face dintr'un punct de vedere superior intereselor de moment.

La omul incult, lipsind reflectarea, logica gândirii se confundă cu psihologia gândirii. Trebuie să cunoști particularitățile vieții omului incult; trebuie să știi ce-l interesează și ce nu-l interesează pe el, pentru ca să fi pe urmele logicii lui.

Logica omului cult are un caracter universal, adică este aceeași pentru toți oamenii culti; pe

când logica omului incult este individuală, sau cel mult regională, după cum este plămădit și sufletul celui ce o are. Apoi logica omului cult, nu numai că are un caracter de universalitate, dar este și mai unitară în principiile ei. Toate aceste principii decurg din anumite postulate. La omul incult dimpotrivă, întâlnim o logică mai individuală, și în același timp mai puțin legată în principii. În această logică după loc și timp, cele mai contradictorii principii merg împreună. Două afirmațiuni, cari se bat cap în cap, în mintea omului cult nu pot logicește să existe împreună; în mintea omului incult ele există foarte bine.

Din această cauză, între omul cult și omul incult se produc o mulțime de neînțelegeri. Fiecare judecă după logica sa, și astfel fiecare ajunge să nu vadă în logica celuilalt decât o îngrămădire de curiozități.

Cel mai cult sfârșește însă prin a înțelege pe cel incult.

Prin îndatoririle impuse de viața modernă, omul cult este chiar dator să înțeleagă pe omul incult; fiindcă omului cult îi revine dreptul de conducere.

În logica nouă trebuie să se introducă două capitole mai mult. Un capitol: despre logica mentalităților neștiințifice; și al doilea capitol: despre arta de a convinge pe omul incult.

Aceste două capitole sunt și pe cale de a se întocmi.

Pedagogii și-au îndreptat de multă vreme atențiunea asupra diferențelor pe cari le prezintă logica minții copilului când comparăm această logică cu logica științifică.

Sociologii și psihologii, de asemenea, au cercetat în anii din urmă cu mult interes logica popoarelor primitive, și logica mulțimei. Cercetările lor s'au întins chiar asupra diferențelor pe care le prezintă logica femeiei față de logica bărbatului, precum și asupra diferențelor pe cari le prezintă logica celorlalte rase omenești față de logica rasei albe, europene.

Dacă aceste cercetări n'au ajuns încă la rezultate definitive, ele sunt totuși astăzi destul de importante pentru a mai fi trecute cu vederea. Excluzivismul vechei logice, care nu cunoștea decât argumentarea tip, eroită pentru mentalitatea științifică, nu se mai poate susține. Logica trebuie să explice toate actele de convingere omenească, sub ori și ce formă s'ar întâlni ele.

Forma raționamentului abstract, este foarte importantă negreșit, dar ea nu este unica formă pe care o îmbracă convingerea omenească. Logica trebuie să studieze toate formele de argumentare, în interesul însuși al argumentării științifice; căci din cunoașterea formelor de convingere, așa zise inferioare, se poate ajunge la o cunoaștere mai aprofundată a chiar Logicii abstracte, singura considerată până acum ca îndreptățită.

Între fruntașii oamenilor de știință, cărora datorim rezultate mai pozitive în această direcțiune de cercetare, trebuie numiți: W. Wundt, Gustave Le Bon, E. Durkheim. Acești trei filosofi contemporani au contribuit într'o largă măsură la extensiunea Logicii viitoare; și anume, primul prin monumentală sa scriere: Psihologia popoarelor. O cercetare asupra legilor după cari se desvoltă limba, miturile și obiceiurile, 4 vo-

de a ne pune în rînd cu popoarele mai mari. Și regretatului V. A. Urechia, amicul lui Gubernatis, îi plăcea în mod sincer a agita pentru aceste generoase generalități. Și glasul d-lui Lucaciu, prin cuvîntarea sa la congresul de rase, prin care se constată existența noastră în concertul popoarelor europene, ne-a umplut de mîndrie. Și ne-a surprins plăcut o veste nouă, apărută în ziarele maghiare, că anume că „dintre deputații dietei ungare vor pleca la congresul internațional de pace, care va avea loc la Roma, și deputații români: d-nul Th. Mihály; d. Cicio Pop; d. Dr. Nicolae Șerban...

Bucuria noastră, firește, nu e mică, văzând interesul cel mare din cercurile noastre politice pentru înaltele areopaguri de pace, în care, pe cum se vede, e fatal să ne avem și noi reprezentanții. Numele de Român trebuie să strălucească în strălucire...

Cât privește însă sincera noastră credință, socotim că noi, cei de-acasă, nu putem să ne legăm nădejdea în izbânda cauzei noastre de asemenea excursiuni sentimentale. Înainte de a ne gândi la congrese platonice, unde sufletele aceste senine ale apostolilor leagă și desleagă atîtea probleme sociale, ce se apropie de ficțiuni, n'ar fi stricat, poate, să ne facem rosturile politice aici acasă și să convocăm poate aici vre-un congres, în care, rînd pe rînd să discutăm mizeriile, cari se lăfăiesc în tabăra întreagă conducătoare a politicii noastre. În locul păcii din Univers, ar fi necesară poate ceva pace între noi, cecace ar fi mai practic și mai omenesc. Ura și vrășmășiile, intrate în sinul atîtor rînduri autorizate, ar trebui aici acasă să se potolească prin mai multă cultivare a sentimentelor de egalitate și prin mai multă prevenire la orice idee bună și reformatoare. S'ar putea chiar preferi o serie de cuvîntări fulminante în parlamentul din Budapesta din partea excursioniștilor noștri, căci sunt la

ordinea zilei chestiuni momentuoase, cari lasă mult de dorit din partea fruntașilor. Adevărata pace nu zace în pompoasele congrese ale marilor areopaguri platonice. Areopag și judecători asupra soartei noastre, ne suntem noi înșine mai întîi!

Suferințele Slovacilor. Slovaci nu sunt mai puțin cruțați decît noi — din partea guvernelor ungurești. Aceleași arme se îndreaptă împotriva lor ca și împotriva noastră. Zilele trecute, de pildă, la o adunare populară de a lor, ținută în Turocszentmárton, subprefectul nu a dat voie să vorbească celor cari nu locuiau pe teritoriul subprefecturii lui. Nu a dat voie, pentru că, chipurile, nu-i cunoaște, ca și când ori e om din țară ar trebui cunoscut de domnul prefect. Un alt caz, analog cu al trupei Bársan, s'a întâmplat în Berzova. Acolo, subprefectul a oprit o reprezentare teatrală, pentru că se juca o piesă slovacă numită „Janosik”, care ar fi cuprinzând agitație împotriva claselor. — Tot lucruri cari contribuie la pacificarea naționalităților din țară și la propășirea lor culturală.

Soarta proiectelor de reformă militară. Plecarea neașteptată a ministrului de războiu preocupă încă presa ungurească și vieneză, iar unele ziare se întrebă de soarta ce vor avea reformele militare, o căror paternitate îi revine baronului Schönaich și lasă să se întrevadă o anumită schimbare a lor, ce ar putea proveni dela urmașul actualului ministru de războiu. În acest sens a adresat deputatul justhist Györffy o interpelație ministrului Khuen în ședința de alaltăieri a Camerei.

Față de aceasta ziarul vienez „Reichspost” în numărul său de ieri, scrie următoarele: Interpelația (lui Györffy) pleacă dintr'un punct de vedere cu totul greșit. E vechiu uz parlamentar, că proiectele prezentate deja Camerei spre dezbateri, nu pot fi modificate de nici o schimbare a persoanelor dela guvern. Prin urmare e exclusă posibilitatea unei schimbări în soarta proiectelor militare, provocată de trecerea portofoliului de războiu în proprietatea altuia. Se prea poate ca pentru urmașul lui Schönaich să fie neplăcută primirea ingraterii sale moșteniri, dar n'are încotro, căci de schimbat n'o poate schimba.

Deci sarcina de a hotărî asupra sorții proiectelor militare, revine numai parlamentelor.

lume¹⁾; cel de al doilea prin luminoasa broșură asupra Psihologiei mulțimei²⁾; iar cel de al treilea prin diferitele monografii publicate de cătră dânsul și de cătră elevii săi în Anul Sociolog³⁾, la cari se adaugă cea mai resumativă publicată de L. Levy-Bruhl, sub titlul: Funcțiunile mintale la popoarele inferioare⁴⁾.

În urma acestor cercetări se poate zice că puntea de trecere dela logica omului cult spre logica inferioară a omului incult este acum stabilită. Oamenii de știință din Europa au încetat de a se mira pentru ce sălbaticii din acele continente nu primesc așa de ușor cultura europeană.

În aceea ce privește pe copiii, pedagogii ajunseseră de mult la aceste constatări. Ei știau din experiență, că cele mai solide argumentări, dacă sunt făcute pe baza abstracțiunilor, nu prind în mintea copiilor, și că ori și ce obiect de învățămînt, dacă este ca el să profite copilului, trebuie ca logica lui să fie tălmăcită mai întîi în logica specială copilului.

1. Wilhelm Wundt, Völkerpsychologie. Eine Untersuchung der Entwicklungsgesetze von Sprache, Mythos und Sitte. Leipzig. W. Engelmann. Mai multe edițiuni.

2. Gustave Le Bon, Psychologie des foules. Paris Felix Alcan. Numeroase edițiuni. Apoi de același, acum de curînd (1911): Les Opinions et les croyances. Genève. Evolution. Paris E. Flammarion.

3. L'année Sociologique publiée sous la direction de Emil Durkheim. Paris. Felix Alcan. Pe fiecare an câte un volum cu începere dela 1896.

4. L. Lévy-Bruhl, Les fonctions mentales dans les sociétés inférieures. Paris. Felix Alcan.

Din experiență, de altminteri, aceasta se știa de mult și despre popoarele primitive. Mulți coloniști și misionari, bănuiseră că îndărătnicia popoarelor sălbaticie în a nu primi cultura și știința europenilor provenia din structura mentalității lor, iar nu din reaia lor voință.

Astăzi bănuielile de mai înainte sunt acreditate deplin de știință.

Pedagogia admite fără rezervă principiile unei Logici extensive. Tot ce se dă spre învățatură copilului trebuiește, mai întîi, tălmăcit în logica minții acestuia. Adevărul cel mai evident, dacă este dat în formă abstractă, nu convinge pe copil. Convingerea acestuia nu se formează decît prin intuițiunea concretă a simțurilor și prin deșteptarea interesului său copilăresc.

Ori și care pedagogie, care este la înălțimea științei, nu mai procedează astăzi decît astfel. Învățarea pe dinafară a regulilor abstracte și încărcarea memoriei cu tot felul de raționamente științifice superioare, etc. sunt condamnate astăzi peste tot. În urma recunoașterii logicii lor speciale, copiii putem zice au început să răsufle mai liber.

Multora școala a început chiar să le fie dragă. Copilul merge de bună voie la școală, ca să asculte aceea ce mintea sa poate prinde, aceea ce mintea sa cere. Căci mintea, ea și celelalte organe, simte nevoia de a funcționa; și când i se dă aceea ce trebuie funcției sale, ea este un izvor de plăcere pentru întreg organismul.

Popoarele primitive nu vor întârzia nici ele să culeagă foloase după urma recunoașterii logicii lor speciale. Arta colonizărilor va deveni în curînd o artă științifică. Popoarele inculte de pe

De ce a căzut ministrul de războiu. Numărul de Joi al ziarului „A nap” publică o întrevorbire ce a avut un colaborator al lui cu baronul Schönaich — asupra motivelor cari l'au silit să-și părăsească portofoliul din ministerul de războiu. Redăm fără nici o schimbare cele publicate de „A nap”:

— Spunînd drept, plecarea mea nu e voluntară. Ca un oștean ce-și cunoaște datorita, aș fi vrut să aștept până când cele două ponderoase proiecte de reformă — la cari am lucrat atît de mult — ar fi fost primite de amîndouă parlamentele, ca să le pot eu duce la îndeplinire. Acum trebuie să părăsesc ministerul înainte de ce mi-a fi văzut opera încheiată... Da sunt jertfa resentimentului moștenitorului de tron. În oaste dominează două curente. Unul, care emana dela domnitor era patronat de mine, iar eu țineam la constituție și consideram ca singurul stăpîn pe împăratul rege. Nu primeam decît îndrumările lui. Dar aceasta nu plăcea moștenitorului. Mi-au spus de multeori să ascult de ce-mi spune șeful cabinetului militar al A. Sale moștenitorului, majorul Brosek; și mai ales ce privește numirea ofițerilor superiori. Eu însă avansam credincios numai pe cei designați de Maj. Sa. Proiectele de reformă au fost turnate în forma asta numai după multă muncă și bătaie de cap. Acestea, dar îndeosebi proiectul de reformă al codului penal militar n'au fost pe placul consilierilor din Belvedere. Eram aplicat să fac câteva schimbări de formă, dar nu puteam pune în joc fructul desbaterilor de ani îndelungați al celor două guverne — austrie și ungurese — prin urmare nu puteam admite schimbări de fond. Când proiectele aceste și-au primit sancțiunea prealabilă soarta mea era hotărîită. Arhiducele a întrerupt ori ce legături cu mine, nu m'a primit și a declarat că nu va mai merge nicăieri unde s'ar putea întîlni cu mine. Atunci — prin luna Iulie — am plecat într'un concediu mai lung. În absența mea, amplexiții din ministerul de războiu au făcut toate tranșacțiile după porunca oamenilor moștenitorului. Numai proiectele de reformă nu mai putea fi corectate, căci se prezentaseră deja Camerei ungare. Am făcut cea din urmă încercare. M'am înființat în audiență și mi-am prezentat demisia. Aceasta a fost primită voi pleca peste câteva zile — fără nădejdea de a mă reîntoarce vrîodată.

Fără îndoială acest interview e întreg colportat, dar cu tot fondul lui fantastic are avantajul de a fi ghicit multe din motivele cari au necesitat plecarea ministrului.

Greco-catolicii unguri. La Hajdu-Dorog s'a ținut zilele trecute un congres al „ungurilor”

continentele supuse influenței europenilor vor avea să binecuvinteze de aci înainte știința modernă, fiindcă această știință va indica pentru ei de aci înainte mijloacele de propășire. Se va și ce prinde și ce nu prinde în mintea omului primitiv, și apoi treptat se va ajunge la ridicarea popoarelor primitive prin întrebuițarea unei metode raționale. Colonizarea va fi de aci înainte, ea și educațiunea copiilor, una dintre cele mai importante ținte ale culturii omenesci.

Un rezultat analog se poate aștepta și dela recunoașterea celorlalte logice speciale. Dacă femeia are o logică specială a sexului său, cunoașterea acestei logice nu poate aduce omeni decît servicii. Probabil că numeroasele neînțelegeri cari există astăzi între cele două sexe, și nu fie decît consecința faptului că fiecare sex aplică în mod greșit logica sa specială la judecarea celuilalt sex. Când delimitarea logicii fiecărui sex se va face, atunci se vor suprima multe dintre neînțelegerile de astăzi.

Tot așa va fi probabil și cu neînțelegerile dintre rase. O cunoștință sigură a mentalității fiecărei rase va constitui baza cea mai solidă și încrederei, și prin aceasta, a păcii dintre popoare.

Ura care există astăzi între rase, este datorită în cea mai mare parte deosebirilor de mentalitate. Când aceste deosebiri se vor cunoaște științificește, atunci ele vor înceta să mai turbure spiritele politice, căci se va ști că ele sunt dela natură, adică peste puterile politice.

Tot așa va fi și cu neînțelegerile dintre clasele sociale, și cu rătăcirile opiniunii publice. Când se va ști logica mulțimei, atunci patrioții

Îți alătur aici pro variatione un document popesc. Un document ca acesta; o epistolă enciclopedică ca cea tipărită și publicată de Șuluț și o mulțime de *păre adresate tot în spiritul acesta* către Guberniu și presidiu au făcut pe Șaguna să fie ceea ce este. *Hinc illae irae!* În scurt văd, că principiul *non tovărășiei* capătă consistență și Români fac numai în idee o națiune, iar *altmintrele ei sunt două popoare*. Fie și așa, și lucre fiecare confesiune în geniul său ce va putea, dar vezi că Dracu n'are de lucru: zizania crește și fructifică...

Atentat împotriva lui Stolypin.

— Prim-ministrul e rănit de moarte. —

Ieri, cu prilejul desvălirii statuiei lui Alexandru al II-lea în Kiew, s'au aranjat mari festivități la cari a luat parte și curtea imperială rusească împreună cu membrii guvernului. Seara s'a dat și un spectacol la teatrul orașenesc, la care, fiind de față și țarul, nu au putut lua parte decât persoane invitate. O mulțime de agenți secreți ai poliției rusești și o droaie de polițiști au inundat orașul, mai ales că un ziar octobrist din Petersburg adusesse știrea senzațională că la Kiew se va comite un atentat împotriva unui personaj însemnat. Pe lângă toate măsurile luate, totuși, atentatul s'a comis și încă în împrejurări destul de grave. La sfârșitul reprezentațiunii lumea s'a îngămădit grăbită spre garderobe. În imbulzeala aceasta două focuri de revolver au detunat îngrozind mulțimea. S'a produs o învălmășeală grozavă. Cei mai mulți au luat-o la fugă. Abia târziu s'a aflat că victima acestui atentat a fost ministrul prim al Rusiei Stolypin. El a căzut la cea dintâi detunătură de revolver scaldat în sânge, cu stomahul perforat de un glonț. Atentatorul a mai pușcat odată asupra lui, dar nu l'a nimerit decât în mâna dreaptă. O panică de nedescris s'a înstăpânit asupra întregii asistențe. Atentatorul a fost deținut imediat, iar poliției abia i-a reușit să oprească publicul iritat să nu-l linseze pe Bagrov, căci așa se numește candidatul de avocat, membru al partidului terorist.

Prima întrebare, după ce s'au dat îngrijirile primului ministru, a cărui rană e mortală, a fost: cum a putut pătrunde Bagrov în teatru?

Atât s'a putut afla că Bagrov este membru al partidului terorist, iar acest partid, se știe, poartă cea mai mare dușmănie lui Stolypin, care deși fusese liberal, după ce a ajuns ministru a făcut cea mai reacționară politică. A iscălit o mulțime de condamnări la moarte și deportări în Siberia, iar după ce i-au aruncat odată palatul în aer și i-au nenorocit doi copii, el totuși nu s'a lăsat de reacționarismul lui vechiu.

Starea lui Stolypin este foarte gravă. O ultimă telegramă din Kiew anunță că Stolypin nici până astăzi la amiazi nu a revenit la conștiință. Doctorii au declarat că moartea prim-ministrului e sigură.

Cronica artistică.

Pictură bizantină.

O. Smigelschi: Invierea. — Înălțarea. — Schimbarea la față. — Pogorirea Duhului Sfânt. — Hristos. — Sfta Treime. — Madona. — Evangheliștii. — Profetii. — Ingerii. — Fruntarul. — Apsida. — Ornamente. — Arhitectura. — Motivele naționale. — Notițe de pe cărțile vechi bisericești. — O pânză clasică.

Despre talentatul nostru pictor Octavian Smigelschi, lumea românească abia cetește, în timpuri foarte mari, câte-o notiță prizărită la coada vre-unui ziar. Dsa ea bursier al statului ungar, — prin intervenția unui abate catolic! — trăiește de mai mulți ani la Roma, într'o impasibilitate explicabilă față de lumea noastră, a celor mici, preocupat exclusiv de studiile Dsale.

De-o smerenie feciorelnică, — nota caracteristică a omului-geniu! — pictorul Smigelschi, nici când nu s'a putut hotărî să-și afișeze talentul să producă o gălăgie la gazetă în jurul numelui său, precum fac cei mai mulți pictori din zilele noastre.

Astfel nu e mirare dacă a fost abandonat și de către cei mai serioși critici de artă din țară.

D. Tzigara-Samurcaș, după părerea mea cel mai competent și priceput critic în materie de artă, — ar putea releva într'o serie de cronici, în coloanele revistelor „Convorbiri literare” și „Viața Românească”, remarcabilul talent al pictorului Smigelschi, singurul pictor cu care se poate lăuda azi, Transilvania noastră.

Subsemnatul a scris și dânsul, anul trecut tocmai pe timpul acesta, un foileton despre pictorul din chestie, la sfârșitul cărui foileton promisesem preaiubiților cititori ai acestui ziar că voi mai continua a serie despre pictorul nostru Oct. Smigelschi.

Cititorii cari s'au interesat, sunt sigur, își vor aduce aminte de acest foileton în care era vorbă de pictura lui Smigelschi din noua biserică din Timpahaza, comună aproape de Aiud. Seriseseam atunci despre două din cele patru frescuri ale pictorului, despre „Nașterea” și „Răstignirea”, acum voi continua despre celelalte, precum și despre toată pictura din biserică aceasta, firește după cât îmi e priceperea, și după cât mi-a dat timpul răgaz pentru o minuțioasă și temeinică studiere a acestei picturi.

Inferior, ca creație Nașterii și Răstignirii, e frescul „Invierea”: De o parte sunt aruncate două lespezi grozave, cari mai înainte cu câteva minute au servit de capac mormântului, pe pietrele acestea stă blândul Nazarinean și binecuvântă norodul, care mirat se uită la Isus, cu lacrimi de bucurie. Pe gura căscată neagră, a unui mormânt, prosternut cu evlavie, Iosif, cutremurat, privește la Isus. Maria, mama, îngrijată, tremurând, par'că nu-i vine să creadă că are în față pe fiul ei; fața i-se luminează de o fluturare de zîmbet, ochii ei blăjini cern lacrimi, și sărută cu pasiune fața lui Hristos. Iar pe fețele pesimiste, resemnate ale apostolilor și învățăceilor, abia trece o rază de bucurie, care în clipa următoare se topește în norul ce brăzdează frunțile gânditoare ale acestor sfinți. Au venit la slăvita Inviere chiar și împărați și împărătese, — căci au coroane strălucitoare în cap! — cari până ieri bănuiau divinitatea lui Isus, azi când îl văd înviat, cad și ei în genunchi, alături de pescari și alți proletari, își pleacă capetele încoronate, due mânila la piept și plâng și ei de bucurie.

Decât Invierea te impresionează mai mult, minunata și induieșătoarea frescă „Înălțarea”: Pe un fond mohorit (cerul) pe care plutesc nouri străvezii Hristos ridicat de 2 îngeri se înalță la cer. Norodul rămâne năimit, cu ochii pierduți în gol, cu lacrima împietrită în gene, cu o vădită durere și amară părere de rău în sufletele lor des-

nădăduite, pe frunțile lor întunecate. Maria rămâne sfârșită în aiurare, cu ochii întorși, cu ochii sticloși reci, de mort, cu privirea stranie pierdută în văzduh și cu palmele încruciate pe piept. Un creștin plânge cu hohot, ridică brațele și țipă, cer, par'că ar vrea să prindă pe Hristos. Un inginer frumos, cu ochii înrouați, îl face atent, îl molește ea pe un copil îndărătnic, par'că s'auzi glasul de argint al ingerului: O, nu plânge popo pravoslavnic, Cel ce se'nalță azi la ceruri va veni în mijlocul vostru, oare-cândva, tot așa în mărți și strălucire va coborî și atunci, precum îl vede acum înălțându-se la cer...

Un zîmbet trist trece peste fața norodului care mângâiat să închină la cuvântul înțelept al ingerului.

Hotărît, atât Invierea cât și Înălțarea nu pot compara ca originalitate și creație cu frescurile Nașterea și Răstignirea.

Cu toate acestea e și în frescurile Invierea și Înălțarea ceva rupt din sufletele noastre românești! Împărații gârboviți, cu bărbile de argint și ochii ageri, de vultur, cu coroane simple pe cap, cari au venit să vadă Invierea, îți fac impresia că sunt voievozii noștri viteji de pe vremuri și în clipă umbrela lui Mircea, Mihai, Ștefan, — a unei pleiade întregi de voievozi ce și-se înșirue la fața ta.

Iar împărătesele încoronate ce au ostenit și ele la înviere, sunt par'că, suavele, grațioasele Domnițe de pe vremurile bogate în eroism! Norodul care aleargă pe urma lui Hristos la Inviere și Înălțare îți face impresia că sunt țărani de-ai noștrii, cu trupul istovit de greul muncii, cu fețele pârлите de soare, cu frunțile brăzdate de chin, cu ochii misterioși enigmatici, cu ochii, izvor de lacrima durerii. Așa sunt sfinții dlui Smigelschi, și tocmai pentru aceasta, pictura Dsale e de un deosebit interes pentru noi Români.

Mai reală și plină de viață e frescul „Schimbarea la față”: În neantul de ultramarină pe care s'alintă nouri zmaraldii, își ridică capul chel un munte arămiu, pe munte, pe o păvază mare de raze de aur apare Isus în haină albă, lungă, și binecuvântă cu dreapta. De două părți apar spectrele lui Moise și Ilie, cu bărbi lungi, patriarhale, își pleacă evlavioși capetele lor de argint.

Iar cei trei apostoli cari au însoțit pe Isus, cad cu toții la poala muntelui. Unul geme și își apasă fața și ochii în palme, altul cutremurat închide ochii întoarcă capul de către Isus, iar mâinile amândouă le întinde spre Isus, par'să s'ar apăra de o vedenie. Apostolul al 3-lea, își propște barba în piept, murmură ceva tainic, înăbușit, iar palmele și-le ridică de-asupra capului, temându-se par'că să nu cadă neantul și cerul asupra lui. Frescul acesta te înfioară, te cutremură, te zguduie, firește, dacă privitorul știe și citească tainele ce clocoțesc în sufletele acestor 3 apostoli.

Te mișcă și te impresionează foarte mult și frescul „Pogorirea Duhului Sfânt”: Flăcări de aur tremură, șerpuiesc, de-asupra capetelor celor 12 apostoli, dintre cari unul gesticulează teatral, alții due mâna la inimă, la gură, neștiind ce să creadă, ce să spună. Un apostol își lasă oboșit palmele încopciate pe genunchi, apoi ușor ridică privirea la cer, privirea visionară i-se pierde în văzduh. Alt apostol smucește haina vecinului, care rămâne năimit la cuvântul străin, înțeles și de mintea lui. Altul rămâne uluit o clipă, ridică apoi un braț și privirea la cer izbucnind par'că: O, Doamne mare-ți este puterea!

Un singur apostol nu-i în frescul acesta, care ar sta impasibil, ori ar fi lipsit de viață, fiecare întrebă, vorbește, răspunde, se miră ori gesticulează, din fiecare ochiu, braț, cap, transpiră o viață plină de fapte.

Aceste două frescuri sunt pictate pe două bolțuri ce se ridică de-asupra stranelor, și sunt cu mult mai mici decât celelalte 4 frescuri despre cari am vorbit, poate tocmai spațiul acesta a ajutat,

FABRICA DE SPALAT CU ABURI
„KRISTALY”
Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și totfelul de lingerie cu prețuri moderate.
La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimit francat.

de nu le putea face în rindul fresurilor Nașterea etc.

Pe boltitură, de-asupra frescului Pogorîrea Duhului Sfânt, sunt pictați doi dintre evangheliști.

„Evanghelistul Ioan”: Degetele tremurătoare ale moșneagului evanghelist, răsfoiesc pe îndelunge filele unei cărți, alunecă filă după filă, fără să privească la ele, căci a avea își ține ochii închiși, e de prisos să-i mai deschidă, căci cel care a scris-o știe cartea pe din afară. Nici o mișcare, totul e mort în trupul lui, numai gândirea uriașă, adăpostită după cutele adânci de pe fruntea sa, te îndeamnă să crezi că palpita o inimă aleasă, bună în acest om — mormânt. Vulturul, — signa apostolului Ioan, — din văzduh, par'că s'a coborât numai acum și-i dă zor minții și gândirei obosite evanghelistului bătrîn.

Am privit mult în fața acestui moșneag ursuz, putere tainică mă fascina, să stau în fața lui, să pătrund în casa minții lui, să știu ce gând nou porturează mintea aceasta obosită. Și iată cum îl privește, ochii par'că i-se deschid, mă privește cu blândete, și-mi spune cu glas stîns cuvintele esențiale, filosofice: la început era cuvântul și cuvântul era la Dumnezeu, și Dumnezeu era cuvântul, etc.

„Evanghelistul Luca”: O lumină tainică îi luminează fața, fruntea adâncită în gândiri, pe când condeiul îi alunecă pe fila albă a cărții ce-o ține pe genunchi. Evanghelistul scrie înainte cu osărzenie, scrie mereu, și din ce serie fața par'că i-se luminează tot mai mult. La spatele evanghelistului o vacă, semnul lui Luca, cu aripile întinse spre cer, culcată, blăjînată, cu ochii închiși, poate se zărește și ea dimpreună cu evanghelistul.

„Evanghelistul Matei”: Evanghelistul a înmucuit condeiul în cerneală, îl ține ridicat în văzduh, dar privirea și-o ține fixă, apoi cercetătoare, întrebatore, caută poate momentul inspirației divine. Un înger ca o floare de lumină privește la Matei, cu fața candidă, zîmbitoare, cu brațele amănândouă îi face semn spre cer; evanghelistul a înțeles tăcerea, înviorat își plimbă mâna stîngă pe scoarta cărții, întoarce repede filă după filă, cu cumva să piardă firul gândirei. Așa cum e pictat evanghelistul acesta, seamănă foarte mult cu Evanghelistul Matei al sculptorului Fr. Storc.

„Evanghelistul Marcu”: E cel mai gânditor dintre toți evangheliștii. Torturat par'că de deslucarea unei enigme, stînga o apasă și strînge cu putere brațul scaunului, mâna dreaptă strînge și ea cu putere condeiul ce-l ține pe filă. Ochiul stîng, în adâncimea gândirilor, i-se închide puțin, în schimb ochiul drept se mărește, se luminează, scodind par'că după adevărul misterios. Fruntea este încrêțită, capul plecat, greoi, îi dă aspectul unui mare gânditor. Leul cu aripi, signa evanghelistului Marcu, își înfige ghiara în neant, și numai pe când evanghelistul se chinuiește să deschidă enigma.

Acești doi evangheliști din urmă; Marcu și Matei sunt pictați iarăș pe boltitură, deasupra frescului Schimbarea la față.

(Va urma)

Sborul lui Vlaicu în Sibiu.

Îndrăznețul aviator Aurel Vlaicu, care la serbările culturale din Blaj a uimit publicul cu minunatele sale sboruri, a binovuit să primească învitarea de a face o ascensiune și în Sibiu. Ascensiunea va avea loc *Duminecă, în 17 Septembrie* st. n. 1911 la orele 5 p. m., pe câmpul de exerciții militare din loc.

Prețurile de intrare sunt următoarele:

Locul	I.	—	—	10 cor.
„	II.	—	—	6 cor.
„	III.	—	—	3 cor.
„	IV.	—	—	1 cor.

Ne împlinim o plăcută datorie, când luăm sub ocrotirea așezământului nostru cultural această izbândă a științei, care face cinste neamului românesc.

Ne adresăm deci tuturor oamenilor noștri, cari pot aprecia importanța problemelor culturale, rugându-i să grăbească cu toții și să îndemne pe toți Români din împrejurime a lua parte la această frumoasă sărbătoare a geniului românesc.

Sibiu, 5 Septembrie 1911.

Prezidiul „Asociațiunii:
Andrei Bărseanu.

NB. Biletele de intrare se pot primi dela biroul central al „Asociațiunii” și dela librăria arhidiecezană din Sibiu. Prevăzându-se aglomerare mare de public, doritorii sunt rugați a-și procura biletele în cel mai scurt timp.

Cronică externă.

Moștenitorul turc în România. „L'Independance Belge” publică următoarea corespondență din București relativ la vizita prințului moștenitor turc:

Pe aceste călduri tropicale, cari fac chiar pe acia de cari depinde pacea și războiul să caute puțină răcoare, vizita prințului Iusuf Izzedin la Curtea română a venit la timp pentru a scutura toropeala în care ne găsim. Pare că ziarele oficiale din Constantinopol și București și-au dat cuvântul pentru a induce în eroare opinia publică și a atribui această vizită la simple motive de curtenire. Nimenea nu crede; cercurile diplomatice din Viena și din București dau acestei călătorii o mare importanță și explică pentru ce trimisul Sultanului a venit să vadă înainte pe Hohenzollernul dela Dunăre înainte de a se prezenta Hohenzollern-ului dela Sprea; aceste comentarii fac mare onoare ziaristilor, dar nu probează nimic.

Această vizită a îmbrăcat un caracter solemn și regele Carol, prințul turc și d. Maioreseu, ministrul afacerilor străine, mai prusian, cum se știe, decât însuși Kaiserul, au avut o lungă conferință. Vizita la Varna a reginei României, călătoriile frecvente în România a Suvranilor bulgari au fost văzute cu ochi răi la Constantinopol, și regele Carol a ținut a șterge această impresiune punând în relief bunele sale raporturi cu curtea imperială turcă pentru a confirma convențiunea militară secretă care există între aceste două State. Abstracție făcând de atașamentul orb la patria germană, nu se poate denega regelui României o oarecare limpezime de vedere; evenimentele au justificat previziunile. Se găsește, în adevăr, într-o corespondență cu tatăl său, publicată în România, o părere asupra războiului din 1870, cu douăzeci de zile înaintea începerii ostilităților: „Franța, zice prințul Carol din aceste timpuri, este în imposibilitate de a ține piept armatelor noastre și va fi bătută”.

Pare că într-o convorbire cu prințul turc, regele Carol ar fi atins chestiunea unui război, nu numai cu Franța, dar încă cu Anglita și Rusia împreună și că dânsul are deplină încredere în succesul Germaniei. Lumea, ar fi zis dânsul, trebuie să se obișnuiască cu ideea că patria germană are drept la supremație și că forțele sale de pe uscat și de pe apă o pun în măsură de a rezista fără teamă la orice coalițiune. S'ar crede că se cetește un articol de jurnal pangermanist. Amenințările și laudele Germaniei, cu cele ale sale șase milioane de soldați, cari vor sfărîma inamicul sub călcăiele lor, cele 90 de milioane locuitori pe care i-ar avea peste vre-o douăzeci de ani, prind tot așa de bine în spiritul germanilor din mama-patrie cât și în spiritul celor cari trăiesc în străinătate.

S'a remarcă mult absența dela serbările date în onoarea prințului turc a dlui Carp, primul mi-

nistru, care s'a întors în țară de mai multe zile. Această abținere a primului ministru trebuie să fie atribuită, se zice, declarațiunilor făcute la Camera de d. Carp, pe când era în opoziție, cu privire la convenția militară cu Turcia; alegațiunile sale au produs la Poartă o urită impresiune; cum d. Carp este renumit prin francheța sa, el ar fi dat o notă discordantă în întretinerile dela castelul din Sinaia.

Dupăce reproduce textul toasturilor ce s'au rostit la castelul regal din Sinaia, ziarul din Bruxelles termină cu următoarea apreciere:

Iată dar alianța turco-română într'un mod solemn și aprobată fără îndoială de Kaiserul. Contrar vederilor fostului prim-ministru, d. Sturza, care preconiza alianța cu Austro-Ungaria.

E de prisos să spunem că cu tendințele și suferințele atât de transparente ale ziarului belgian nu intrăm la nici o solidaritate.

INFORMAȚII.

A R A D, 15 Septembrie n. 1911.

— **Buletin meteorologic.** Institutul meteorologic anunță scăderea temperaturii, cu vânturi și, în Apus, cu ploii.

Temperatura la amiazi a fost 27.8 C. în Buda-pesta, 31.2 C. în Arad.

— **Comemorarea profesorilor dela institutul pedagogic din Arad.** Se anunță din Mehadia că adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români dela școlile gr.-or. din dieceza Caransebeșului, ținută acolo la 28 August a votat 200 cor. la contribuirea pentru pictarea în ulei a tablourilor profesorilor institutului pedagogic din Arad, cu ocaziunea centenarului dela înființarea acestui institut, din care au ieșit un șir de generații de învățători membri ai acestei Reuniuni. Hotărîrea a fost adusă cu o mare însuflețire.

— **Vlaicu sboară la Brașov și la Orăștie.** „Gaz. Trans.” anunță: Sborul dlui Vlaicu e fixat pe Duminecă 11 (24) Septembrie între orele 4 și 6 după amiazi, pe locul stupinei dlui Steriu din apropierea Sân-Petru-lui. Mașina de sburat a dlui Vlaicu va sosi Marți, săptămâna viitoare la Brașov și va fi expusă spre vederea tuturor în zilele de Miercuri, Joi, Vineri și Sâmbătă în sala cea-mare din curtea otelului „Europa” în Str. vâmiei.

Prețurile pentru intrarea la locul de sburat s'au fixat în următorul mod: Locul prim 8 cor., locul II 5 cor., locul III 2 cor. și locul IV 1 cor. Zilele acestea se vor împărți prin toate comunele apeluri și afișe, în cari se vor spune toate amănuntele.

De altă parte „Libertatea” anunță: Pe Dumineca după sborul dela Brașov, pe 1 Octombrie n. Români din Orăștie l'au invitat pe d. Vlaicu să vină să sboare și aici. ca noi, cel-ce l'am văzut ridicându-se dela pământ cu mașina sa cea de ață și trasă de feciori, să-l vedem acuma și cu adevărata mașină, trasă de puterile motorului și spintecând aerul pe întrecere cu șoimul. Așa avem știre că d. Vlaicu va veni pe 1 Octombrie la Orăștie și va sbura. Și aici se fac toate pregătirile, ca sborul să aibă loc în fața unui public număros și bine rînduit.

— Vestim că, de altfel, pe aceeași zi are

MOBILE

in cea mai modernă execuție se pot procura la:

pentru dormitor
sufragerie
locuște. garton
în garnitură de
piele și de aramă
precum și covoare

C. W. Kessler

fabricant de mobile

Sibiu—Nağyszeben, Str. Șaguna Nr. 7.

BEISZ
MIKSA
fabrică de
MOBILE
 în
Oradea-mare-Nagyvárad
Calea Rákoczi-ut No 14.
(Lângă Apolo).

Gruber Dezső
 magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați.
Cluj—Kolozsvar.
 Colțul străzii Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul „Fészl.”
 Noutăți în diferite soiuri de
PĂLĂRII
 de domni și copii, albituri, cravate și totfelul de articole. — Prețuri solide. — Serviciu conștiincios.
 Comandele din provincie se execută prompt și francate.

ANUNT.
 Într'o cancelarie advocațională din Arad s-a aplicat un
candidat de avocat
 cu practică. Ofertele sunt a se trimite ziarului »Tribuna«, Arad.

de Prusse și cu el. Avem de toate în belșug; nu ne mai lipsește decât un lucru neînsemnat: un comandant șef. Cum succesul dela Austerlitz ar fi fost poate mai hotărâtor, dacă generalul șef n'ar fi fost așa tânăr, s'a trecut în revistă toți generalii în vârstă de optzeci de ani, și a fost ales Kamiensky. Generalul acesta a sosit la noi într'o Kibitka a la Suvoroff și a fost primit cu manifestări entuziaste.

„În ziua de 4, sosește curierul din San-Petersburg. Le duc scrisorile în cabinetul feld-mareșalului, căruia îi place să facă el însuși toate celea. Am fost chemat și eu ca să ajut la corespondență și pentru a lua scrisorile destinate nouă. Cătam dar nu găseam nimica la adresa feld-mareșalului care începe să se agite. Începe chiar să desfășoare scrisorile el însuși și pune mâna pe acelea adresate contelui T..., prințului N... și altor persoane; mânia sa nu mai cunoaște margini; el pune mâna pe scrisori, le deschide și cetește pe acelea cari nu sunt pentru el.

— Ah! ah! strigă el deodată, iată cum se poartă cu mine! S'a dat porunca să fiu spionat? Foarte bine! Ești cu toții!

Și el scrie faimosul ordin contelui Boenigsen.

„Sunt rănit, nu pot călări, deci nu pot comanda armata. Ați adus corpul nostru de armată înfrânt la Pultsk! Și soldați stau fără lemne, fără furaj; trebuie să vă îndreptați către frontierele noastre chiar cu înțepere de azi!”

Apoi scrie împăratului:

„Numeroasele mele curse pe cal m'au rănit și mă împiedecă cu desăvârșire să comand o armată așa de mare; de aceea am predat comanda generalului cel mai vechiu după mine, contelui Bukgenden. Eu însu-mi merg să fiu internat la spitalul din Pstrolenko, și o

Un candidat de avocat
 cu practică, află imediat aplicare în cancelaria avocatului **Dr. Victor Deleu**, în Șimleu (Szilágyosmlyó).

P. T.
 Subscrișii avem onoarea a face cunoscut On. public din loc și jur că **prăvălia noastră de pește și fructe sudice**, care există de mai mulți ani în casa noastră proprie **Strada Hirschner No 4**, am **mărit-o** introducând și **mărfuri de coloniale și delicatose**

Zilnic: Pește proaspăt; cafea proaspăt prăjită făină și petrolu; totfelul de brânză.
 Pelângă acestea purtăm și mai departe negoțul de pește și fructe sudice.
 Prin mijloace suficiente și legături cu firme de de primul rang suntem în plăcuta poziție a oferi Onor. public mărfuri bune și cu prețul cel mai redus.
 Rugăm deci pe on. public a face o încercare și a să c nvinge de calitatea cea mai bună și de prețul redus al mărfurilor.
 În speranță că On. public ne va da binevoitorul său sprijin semnăm

Cu stimă:
Frații Gingold.
 Brașov.

Scoaterea dinților, dinți artistici, poduri în gură, de aur, coroane, efeptuiește

QUIL REINHOLD
 DENTIST,
 pe lângă prețuri moderate și garanță
LUGOȘ, STR. BONNÁCZ.

înștiințez pe Majestatea Voastră că dacă armata mai rămâne încă cinci-spre-zece zile în tabără, la primăvară nu va mai fi un singur soldat sănătos. Lăsați-mă pe mine, biet moșneag să mă retrag; plecarea mea din armată nu va pricinui nici un scandal, căci mă retrag ca un orb ce sunt. Sunt mii de oameni în armată cari mă pot înlocui.”

„Iată primul cat al comediei. În actele următoare ridicolul și interesul se întetesc. După plecarea feld-mareșalului ne pomenim în fața inamicului cu care trebuie să ne răsboim. Bukgenden e comandantul șef prin dreptul de vechime, dar generalul Boenigsen e de părere cu totul opusă. Și cum se găsește în fața dușmanului el vrea să profite de ocazie, începând lupta. Este lupta dela Pultusk pe care mulți o proclamă o mare victorie, dar care după mine, nu e de fel o biruință. Noi ceștialaltă civilii avem, după cum știi, prostul obicei să decidem de soarta bătăliilor. Și după umila noastră părere acela care bate în retragere a pierdut bătălia. De aceea eu cred că noi am pierdut-o pe aceea dela Pultusk. Într'un cuvânt, după această bătălie, noi ne retragem și trimetem un curier la Petersburg ca să anuțe biruința, iar generalul Boenigsen nu vrea să cedeze comanda generalului Bukgenden, în speranța că va primi din Petersburg numirea sa, drept răsplata biruinței:

(Va urma)

În atenția d-lor învățători!
 La librăria „Tribuna” se află de vânzare toate manualele școlare ce se folosesc în dieceza Aradului, asemenea și revizite de scris și desemn. Comandele se efeptuesc prompt.

Magazinul de blănărie și cojocărie
= ILIE ȘTEFLEA =
 Sibiu—Nagyszeben, Grosser Ring Nr. 18.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie **bogatul asortiment de blănărie** cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie. — manșoane, boăle căciuli pentru domni și doamne ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. — Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiincios. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

S'a deschis

MEGELOZOTI
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPŐGYÁR
FIÓKJA

Arad, Piața Libertății No 18.

Horváth Béni
mehanic
 Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său **mehanic** aranjat de nou, unde primește comande și **reparări de lucruri** ce aparțin în brânse precum mașini de cusut, de scris, biciclete și gramofone etc. Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

Reparaturile se efectuază repede și prompt.

In Fiume

e de închiriat sau de vândut un restaurant

(de-a II-a ordine) situat în cea mai bună poziție și cu mare consum de bere și vin. Acolo convin și Români. Se recer limbile: română, maghiară, germană — eventual și sîrbă. — Informațiuni dă comerciantul de cafea și tea

F. A. Degan, Fiume.
(Postafiók Nr. 163).

Luca K. Alexievits
pregătitor de haine preoțești
NEOPLANTA — UJVIDÉK.

foarte frumos. La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Recomandă atelierul său asortat cu totfelul de revizite și haine preoțești de îmbrăcat în vremea slujbei în biserică. Pregătește tot-felul de icane sfinte legate frumos cu aur și mătăasă, steaguri, prapore și altele. Icoana Mormântul lui Christos îl face

Fagler László

strungar artistic și turnător de metal și mineraturi.

Szeged, Szent Mihály-u. 4.

Pregătește articole de aramă, precum pa-turi, sfeșnice, sonerii, pipe pentru vin și bere, pompe primește apoi pregătirea ori cărei

părți de mașini industriale, turnărie după model dela simplu până la lucrările cele mai complicate. Cumpărătorilor vechi — rabat.

Ciobotari, ATENȚIUNE! Pantofari

AUREL BRINZAY

fabricant de unelte,
BUDAPEST, VIII., Losoncy-utca 18

Pregătește totfelul de unelte pentru ciobotărie și pantofărie. Catalog trimit gratis.

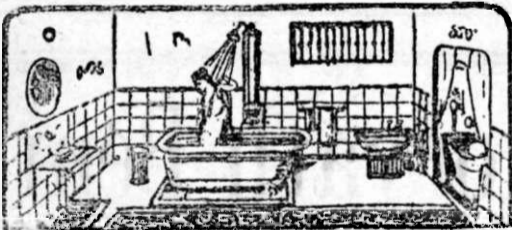
EDUARD LEXEN

tinichigiu și antepriază de instalațiuni
BRAȘOV, Strada Lungă No 29.

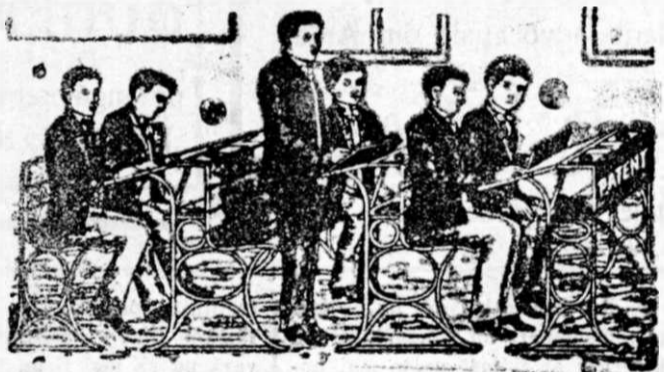
TELEFON No 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelșuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — Engrosiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Cele mai moderne mobile fier și aramă și cele mai practice bănci higienice de școală și mobilierea cuințelor, hotelurilor, spitalelor

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

La acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinări

Leitner Sándor

mechanic și electrotehnic

Cluj—Kolozsvár,

Strada Deák Ferencz Nrui 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete,

mașini de cusut, gramafone și mașini de scris. — Primește ori-ce muncă de bransă, precum: introducerea soneriilor, a lumini de electrice și a diferitelor motoare.

Haas - Károly

primul armurar și optician din Szabadka, Egres-u. (Uri Kasinó).

Mare asortiment de

arme și biciclete

de cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale acestora. Se primesc pe lângă garanție și prețuri moderate totfelul de reparaturi de arme de orice soi, mașini de cusut, biciclete gramafone, mașini de scris, precum și prefacerea armelor și orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștiințios

P. Bittenbinder

colorator de mățasuri, curățitor chimic de baine și spălător. Timișoara — Temesvár.

Centrala: Józsefváros, Fröbel-u. 37.
Filiala: Gyárváros, Fő-utca 27. sz.

Curăță și colorează, chimic, orice haine de dame, domni și copii, perdele, pânzături și îmbrăcăminte de mobile. — Apoi spală și calcă orice fel de albituri, gulere și mangete. Comande din provincie se fac prompt. Costume bărb. curăță chimic cu 3 cor.

Iosif Mendel

fabricant de mobile în Alba-Iulia
Gyulafehérvár.

Recomandă în atenția Onoratului public magazinul său bogat asortat.

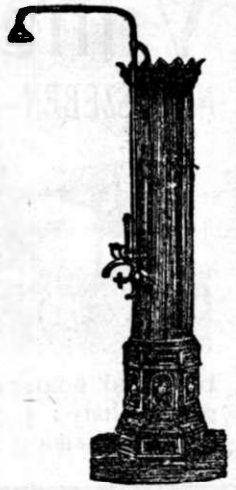
Serviciu prompt, prețuri ieftine, garanță deplină.

Engelthaller Béla,

Segedin—Szeged, Lechner-tér 10. sz.

În atelierul său se află totdeauna cămine pentru camera de baie, conform încălzirii cu lemne, ori cu gaz, precum și accesorii în orice cantitate și cu preț convenabil.

Catalog ilustrat la cerere trimit gratis și franco.

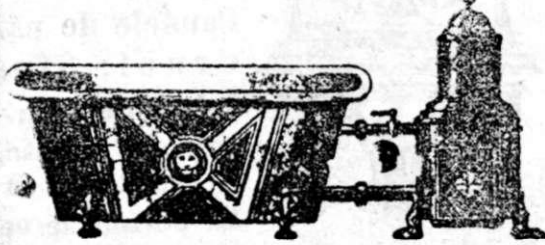
Carl Piffel, prima fabrică de obiecte de metal

Premiat de mai multe ori.

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca sarkán Krauszer-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu.) Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte obiecte de metal: precum ciubere, uclioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conduct pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci. Catalog de prețuri la dorință gratuit. Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

Georg Barthelmie

mechanic

Brașov, Strada Michael Weiss.

Mare depozit în mașini de scris, socotit și cusut, aparate electrice și fizice, gramofone, plăci și ace, precum și accesorii. Serviciu conștiincios. — Prețuri solide.

Anunță că la 1 Octombrie se va muta în strada Porții Nr. 41, colțul stradei Sfântului Ioan.

Johann Spiler fabricant de cuptoare de lut.

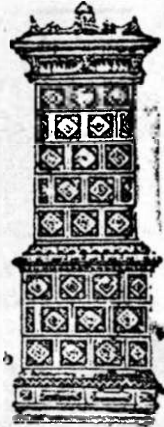
Sibiu—Nagyszeben, Neustiftgasse 2.

Atrage atențiunea on public, că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fierț cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiincios.

Comandele se execută imediat.

Prima prăvălie de arme din Ungaria de sud.

Lázits Dusán,

Timișoara-cetate, Strada Zápolya 5.

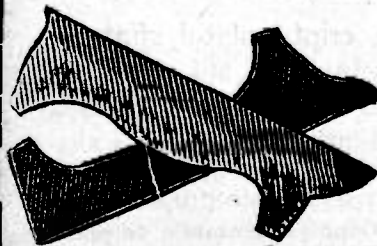
Recomandă depozitul său bogat asortat în puști de vânat cu două țevi, puști și pistoale repetătoare, revolvere și puști Flouber și accesorii de vânat. Reparaturile se fac cu conștiincțiozitate, prompt și pe lângă prețurile cele mai moderate.

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vaché și opinci. Fețe pentru cisme și ghete. Ață pentru ma-

șină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghetele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghete și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Vilhelm Connerth

NAGYSZEBEN—HERMANSTADT, Elisabethgasse 53.

Fabrică după diferite sisteme:

bănci de școală

conform celor mai moderne cerințe igienice, pregătește apoi

bănci și scaune pentru biserici; table de școală; rame pentru hărți; rame pentru desen și dulapuri pentru școală. Catalog ilustrat la dorință trimite gratuit și franco.

= Atelierul de fotografariat a lui =

== **Csizhegyi Sándor** ==

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemeni acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se stică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj Kolozsvár, Piața Mátyás király tér No 26, lângă farmacia lui Hintz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Pentru femei și bărbați

CAPSULELE SĂNID

s'au adeverid ca cel mai sigur remediu fără nici o injecție, contra pleuragiilor subite și cronice. O cutie cu instrucția aplicărilor (conținând 100 capsule) 6 cor. Unicul remediu sigur contra slăbirei și impotenței funcționale sunt renumitele capsulele întăritoare ale Drului Timkó, sticla costă 10 cor. și se trimite contra ramburs dela

Farmacia „Magyar Király”
Budapesta, V., Marokkói-utca 2,
Piața Erzsébet.

Correspondența să se facă în limba română.

JOSEF JIKEL

SIBIU (Nagyszeben), Strada Cisnădiei 4

neguțatorie pentru articlile de sticlă, porcelan și metal; fărurii și bijuterii înflorate, rame p. icoane și globuri, lămpi, oglinzi, țigle de sticlă etc.

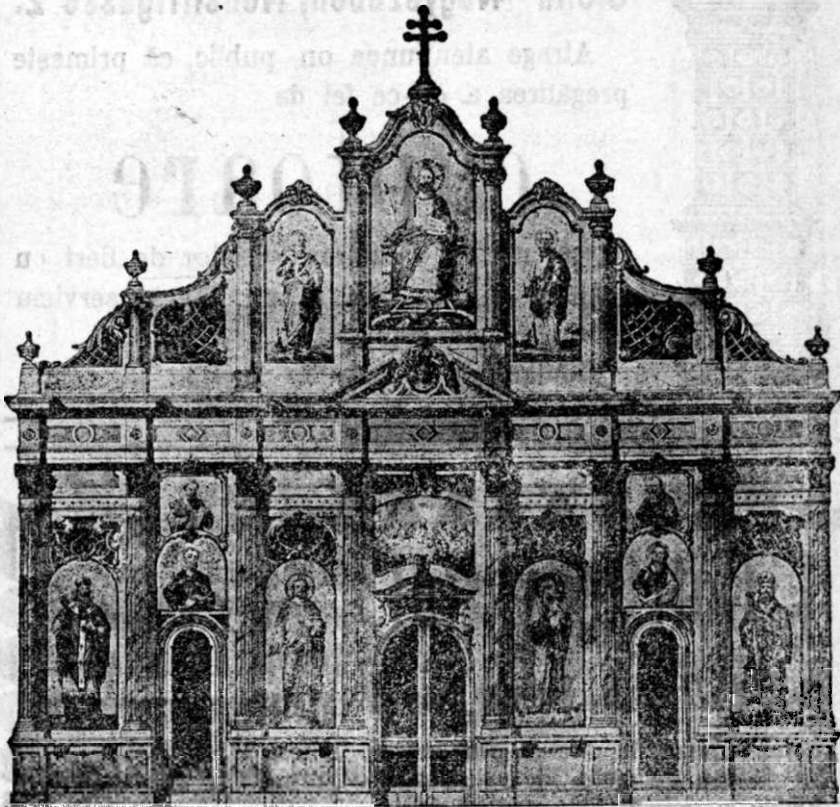
Recomandă scule bisericești :

Cupă și vas de botez; Potire argintate și pe dinăuntru aurite; Cădelniță; Caldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz; Candele argintate; Cruce; Sfesnice de altar, Candelabre și lămpi de tot; Candelabru aurit pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și globuri — sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot prețul 43— Coroane. — La dorință servește cu catalog gratis și franco. — Telefon 19

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

instituit pentru ridicarea altarelor în

— Budapesta, Köbányai-ut 53. —

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

STEFAN SLADECK IUN.

FABRICĂ DE MOBILE

VİRSET

strada

Kudritzker No. 44-46.

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Vercse).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de plane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

